

Početa stranica>Vaša prava>Žrtve kaznenih djela>Prava žrtava kaznenih djela (po zemljama)

Prava žrtava kaznenih djela (po zemljama)

Smatrat ćete se **žrtvom kaznenog djela** ako ste pretrpjeli ozljedu, materijalnu štetu ili duševnu bol kao posljedicu događaja koji je, prema mjerodavnom nacionalnom zakonodavstvu, kazneno djelo. Članovi obitelji osobe koja je preminula zbog posljedica kaznenog djela, a koji su pretrpjeli štetu zbog smrti te osobe isto se tako smatraju žrtvama kaznenog djela.

Kao žrtva kaznenog djela imate određena zakonska prava prije, tijekom i na kraju sudskog postupka.

U Rumunjskoj su prve dvije faze kaznenog postupka sljedeće: kaznena istraga i suđenje. Tijekom kaznene istrage istražna kriminalistička tijela pod nadzorom javnog tužitelja istražuju predmet i prikupljaju dokaze kako bi pronašla počinitelja. Po završetku kaznene istrage policija upućuje predmet Uredu javnog tužitelja zajedno sa svim podacima i dokazima prikupljenima u spis. Nakon što zaprimi spis javni tužitelj ispituje predmet i donosi odluku o nastavku postupka, odnosno o tome hoće li podići optužnicu ili zaključiti predmet.

Kada predmet dođe pred sud, sudsko vijeće ispituje činjenice i saslušava uključene osobe kako bi utvrdilo krivnju optuženog. Ako je krivnja utvrđena, počinitelju se izriče kazna. Ako sud smatra da optuženi nije kriv, donosi odluku o njegovu puštanju na slobodu.

Kliknite na poveznice u nastavku kako biste pronašli potrebne informacije.

1. – Prava koja uživam kao žrtva kaznenog djela
2. – Prijavljivanje kaznenog djela i moja prava tijekom istražnog ili sudskog postupka
3. – Moja prava nakon suđenja
4. – Naknada
5. – Moja prava na potporu i pomoć

Posljednji put ažurirano: 04/02/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

1 - Prava koja uživam kao žrtva kaznenog djela

Koje ću informacije dobiti od nadležnog tijela nakon što je počinjeno kazneno djelo (npr. policije, javnog tužitelja), ali prije nego što prijavim to kazneno djelo?

Pravosudna tijela i druge državne institucije s kojima ćete biti u kontaktu pružit će vam informacije o službama za potporu žrtvama pri Glavnoj upravi za socijalni rad i zaštitu djece (*Direcții Generale de Asistență Socială și Protecție a Copilului – DGASPC*) i nevladinim organizacijama koje pružaju takvu potporu i kojima se možete obratiti.

Te ćete informacije primiti i u usmenom i u pisanom obliku, putem obrasca koji morate potpisati i u kojem su navedeni barem adresa službe za potporu žrtvama unutar područja nadležnosti institucije koja pruža informacije te popis njezinih odgovornosti.

Prvo pravosušno tijelo (policija/javni tužitelj) kojemu se obratite ili, prema potrebi, službe za potporu žrtvama, obavijestit će vas pri prvom kontaktu o vašim pravima te uslugama potpore i zaštite koje možete primiti.

Dobit ćete informacije o sljedećem:

vrsti potpore koju možete primiti i o tome tko je može pružiti, uključujući osnovne informacije o pristupu liječničkoj pomoći, psihološkom savjetovanju i alternativnom smještaju,

tijelu kaznenog progona kojemu možete uložiti žalbu,

pravu na pravnu pomoć i instituciji kojoj se možete obratiti u vezi s time,

uvjetima i postupku za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć,

vašim pravima tijekom kaznenog postupka (uključujući zaštitne mjere ako ste ugroženi svjedok),

uvjetima i postupku dobivanja novčane naknade od države,

pravu na upotrebu usluga izmiritelja,

ako živite u drugoj državi članici, o tome kako podnijeti kaznenu prijavu ili kako se prijaviti za novčanu naknadu od države u toj državi članici i o tome kako vas pravosuдна tijela mogu saslušati, a da ne morate fizički biti u Rumunjskoj.

Informacije će vam biti priopćene na jeziku koji razumijete. Primit ćete i obrazac sa svim tim informacijama, koji morate potpisati. Kada se prvi put obraćate tijelima, uz vas može biti osoba po vašem izboru.

Ako podnesete prijavu pravosuđnom tijelu, primit ćete pisanu potvrdu primitka. Prijava se može podnijeti u pisanom ili usmenom obliku. Možete zatražiti da kazneno djelo umjesto vas prijavi druga osoba, ali u tom slučaju toj osobi trebate dati pisanu punomoć. Pisana punomoć, koju morate potpisati, bit će priložena spisu predmeta.

Ne živim u državi članici EU-a u kojoj je počinjeno kazneno djelo (za građane EU-a i državljane trećih zemalja). Na koji su način zaštićena moja prava?

Ako ste stranac i žrtva kaznenog djela počinjenog u Rumunjskoj, imate ista prava kao i rumunjski državljani koji su žrtve kaznenih djela.

Ako ne govorite rumunjski, imate pravo na besplatne usluge usmenog prevoditelja, koji će vam pomoći tijekom vaše interakcije s tijelima. To znači da ćete moći podnijeti svoju prijavu i primiti informacije na koje imate pravo u trenutku kada prijavljujete kazneno djelo na jeziku koji razumijete.

Ako živite u drugoj državi članici, možete podnijeti kaznenu prijavu ili zahtjev za novčanu naknadu u toj državi članici. Nadalje, rumunjska pravosuđna tijela mogu vas saslušati, a da ne morate fizički biti u Rumunjskoj.

Ako ste žrtva trgovine ljudima, možete dobiti smještaj u posebnim skloništima u kojima ćete biti zaštićeni. Tijekom kaznenog postupka primit ćete informacije o postupku na jeziku koji razumijete; dostupno vam je i psihološko savjetovanje i liječnička pomoć. Rumunjska će tijela učiniti sve kako bi vam omogućila da se što prije vratite u svoju državu podrijetla i osigurat će vam siguran prijevoz do rumunjske granice.

Ako ste stranac, možete zatražiti novčanu naknadu od države ako ste žrtva bilo kojeg od sljedećih kaznenih djela: pokušaja ubojstva i pokušaja teškog ubojstva, kako je utvrđeno u člancima 188. i 189. Kaznenog zakona, tjelesne ozljede, kako je utvrđeno u članku 194. Kaznenog zakona, kaznenih djela s namjerom koja su dovela do tjelesne ozljede žrtve i nasilja u obitelji, kako je utvrđeno u članku 199. Kaznenog zakona, silovanja, spolnog odnosa s maloljetnom osobom i spolnog zlostavljanja maloljetnika, kako je utvrđeno u člancima od 218. do 220. Kaznenog zakona, trgovine ljudima ili trgovine djecom, kako je utvrđeno u člancima 210. i 211. Kaznenog zakona, terorizma ili bilo kojeg drugog nasilnog kaznenog djela s namjerom.

Na besplatnu pravnu pomoć imate pravo i ako ste žrtva pokušaja ubojstva, pokušaja teškog ubojstva, tjelesne ozljede, kaznenog djela s namjerom koje je dovelo do tjelesne ozljede, silovanja, spolnog zlostavljanja, spolnog odnosa s maloljetnom osobom ili spolnog zlostavljanja maloljetnih osoba. Pravo na besplatnu pravnu pomoć imaju i bračni drug, djeca i uzdržavani članovi obitelji osobe koja je žrtva ubojstva ili teškog ubojstva, ili kaznenih djela s namjerom koja su dovela do njezine smrti.

Koje ću informacije dobiti ako prijavim kazneno djelo?

Kada prijavite kazneno djelo, policijski službenik koji primi vašu prijavu objasniti će vam što će se sljedeće dogoditi. Bit ćete obaviješteni o svojim pravima i uslugama koje možete primiti. Policija je obvezna sastaviti pisano izvješće u kojem se navode informacije koje su vam službenici pružili.

Informacije koje ćete dobiti uključuju sljedeće:

vaša prava tijekom kaznenog postupka,

organizacije kojima se možete obratiti za pomoć i usluge koje one pružaju,

način na koji možete primiti zaštitu,

uvjete i postupak dobivanja novčane naknade od države,

uvjete i postupak za ostvarivanje prava na besplatno pravno zastupanje,

uvjete i postupak za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć,

pravo na upotrebu usluga izmiritelja,

ako je optuženik lišen slobode ili mu je izrečena zatvorska kazna, vaše pravo da budete obaviješteni o njegovu puštanju na slobodu,

ako živite u drugoj državi članici, informacije o tome kako se prijaviti za novčanu naknadu u toj državi članici i informacije o tome kako vas rumunjska

pravosudna tijela mogu saslušati, a da ne morate fizički biti u Rumunjskoj.

Nakon toga tijekom postupka možete primiti informacije o napretku istrage i, ako tužitelj odluči da vaš predmet neće uputiti na sud, primjerak te odluke. Kako biste primili te informacije, morat ćete podnijeti zahtjev policijskom službeniku ili tužitelju koji vodi vaš predmet te navesti poštansku adresu u Rumunjskoj ili adresu e-pošte ili adresu za elektroničku razmjenu poruka na kojoj se može stupiti u kontakt s vama.

Ako tužitelj odluči da će pokrenuti postupak pred sudom, bit ćete pozvani na sud.

Ako na sudu budete saslušani, bit ćete obaviješteni o svojim pravima i obvezama, a to su:

pravo na odvjetnika ili, ako je primjenjivo, pravo na besplatno pravno zastupanje,

pravo na usluge izmiritelja u slučajevima u kojima je to zakonski dopušteno,

pravo na predlaganje dokaza, ulaganje prigovora i podnošenje podnesaka u skladu sa zakonom,

pravo na primanje informacija o napretku postupka,

pravo na podnošenje prethodne žalbe, ako je to potrebno (za određene vrste kaznenih djela vaš je zahtjev u obliku prethodne žalbe potreban za nastavak

postupka protiv počinitelja kaznenog djela). Pravosudna tijela prema potrebi razjasnit će određena pitanja u tom pogledu. Podnošenjem prethodne žalbe

zahtijevate nastavak kaznenog postupka protiv počinitelja. Prethodna žalba razlikuje se od žalbe koju podnosite policiji ili javnom tužitelju kako biste prijavili

kazneno djelo počinjeno protiv vas,

pravo na to da u postupku sudjelujete kao građansko-pravna stranka,

obveza javljanja pravosudnim tijelima kad od njih primite poziv,

obveza obavješćivanja o svakoj promjeni adrese,

pravo da budete obaviješteni ako počinitelj kaznenog djela, kojemu je izrečena zatvorska kazna ili koji je zadržan u istražnom zatvoru, bude pušten.

Imam li pravo na besplatne usluge tumačenja i prevođenja (kada se obratim policiji ili drugim nadležnim tijelima ili tijekom istražnog i sudskog postupka)?

Da. Tijekom kaznenog postupka imate pravo na usluge pisanog i usmenog prevođenja.

Na koji će način nadležno tijelo osigurati da razumijem sve informacije i da me se razumije (ako sam dijete ili osoba s invaliditetom)?

Pravosudno tijelo može naložiti da se saslušanje žrtava kojima je potrebna zakonska zaštita provede uz pomoć ili u prisustvu psihologa ili druge osobe specijalizirane za savjetovanje žrtava.

Žrtve koje imaju poteškoće s govorom ili oštećenje sluha mogu biti saslušane u prisustvu osoba koje poznaju znakovni jezik. U takvim slučajevima možete komunicirati i u pisanom obliku.

Službe za potporu žrtvama

Kako bi primile prikladnu podršku i zaštitu, žrtve će biti procijenjene pojedinačno. Žrtve procjenjuju službe za potporu žrtvama ili privatni pružatelji socijalnih usluga. Te službe surađuju s javnim ili privatnim pružateljima zdravstvene skrbi uz suglasnost žrtava gdje je to primjereno.

Usluge potpore i zaštite koje se pružaju i žrtvama kaznenih djela i članovima njihovih obitelji mogu se sastojati od:

informacija o pravima žrtava,

psihološkog savjetovanja, savjetovanja o rizicima od sekundarne i ponovljene viktimizacije ili zastrašivanja i odmazde,

savjeta o financijskim i praktičnim pitanjima koja proizlaze iz kaznenog djela,

usluga (ponovnog) uključivanja u društvo,

emocionalne i socijalne podrške ponovnoj socijalnoj reintegraciji,

informacija i savjeta o ulozi žrtve tijekom kaznenog postupka, uključujući pripremu za sudjelovanje u postupku,

upućivanja žrtve na druge specijalizirane usluge, prema potrebi: socijalne usluge, zdravstvene usluge, obrazovne usluge ili usluge od općeg interesa koje se pružaju na temelju zakona.

Usluge podrške i zaštite mogu se pružati u:

dnevnim centrima, koji uglavnom pružaju informacije, savjetovanje, emocionalnu i socijalnu podršku za socijalnu reintegraciju, psihološko savjetovanje,

pravno savjetovanje, financijske savjete, usluge (ponovnog) uključivanja u društvo itd.;

stambenim centrima, koji pružaju privremeni smještaj za žrtve koje trebaju sigurno mjesto zbog neposrednog rizika od sekundarne i ponovljene viktimizacije, zastrašivanja i odmazde.

Žrtve nasilja u obitelji ili trgovine ljudima mogu biti smještene u stambene centre za prihvata gdje tijekom ograničenog razdoblja oni i maloljetne osobe u njihovoj skrbi mogu primiti obiteljsku pomoć, zaštitu od počinitelja, liječničku skrb i usluge skrbi, hranu, smještaj, psihološko savjetovanje i besplatnu pravnu pomoć.

Tko pruža potporu žrtvama?

Postoji služba za potporu žrtvama unutar Glavne uprave za socijalni rad i zaštitu djece (DGASPC).

Potporu žrtvama mogu pružiti i privatni pružatelji socijalnih usluga.

Ako ste žrtva nasilja u obitelji, možete se obratiti Nacionalnoj agenciji za ravnopravnost spolova (*Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse între Bărbați și Femei*) i Glavnoj upravi za socijalni rad i zaštitu djece (DGASPC).

Ako imate manje od 18 godina i žrtva ste kaznenog djela, možete se obratiti Nacionalnom tijelu za zaštitu prava djece i posvajanje (*Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adoptție –ANPDCA*) i Glavnoj upravi za socijalni rad i zaštitu djece (DGASPC).

Ako ste žrtva trgovine ljudima, možete se obratiti Nacionalnoj agenciji za suzbijanje trgovine ljudima (*Agenția Națională împotriva Traficului de Persoane – ANITP*), koja djeluje u okviru Ministarstva unutarnjih poslova (*Ministerul Afacerilor Interne – MAI*).

Ministarstvo pravosuđa rumunjsko je tijelo za pomoć koje je odgovorno za postupak dodjele novčane naknade žrtvama nasilnih kaznenih djela s namjerom počinjenih na državnom području državne članice različite od države u kojoj žrtva zakonito boravi.

Postoji i niz nevladinih organizacija koje pružaju različite vrste potpore žrtvama. Ustanova s kojom stupite u kontakt uputit će vas izravno odgovarajućoj nevladinoj organizaciji.

Hoće li me policija automatski uputiti na službu za potporu žrtvama?

Da, pravosudna tijela moraju vas uputiti takvim službama.

Na koji se način štiti moja privatnost?

Informacije, potpora i zaštita pružaju se žrtvama kaznenih djela na način kojim se osigurava povjerljivost njihovih osobnih podataka, kao i svih informacija o privatnom životu žrtve i o poteškoćama s kojima se žrtva suočava. Usluge podrške pružaju se anonimno i ne zahtijevaju sklapanje ugovora s korisnicima. Podaci o žrtvama kaznenih djela pohranjuju se na godinu dana. Oni se mogu upotrijebiti za aktivnosti potpore žrtvama i zaštite žrtava ili se dostaviti pravosudnim tijelima na njihov zahtjev. Pohranjeni podaci brišu se po isteku jednogodišnjeg razdoblja.

Ako primite potporu i zaštitu za žrtve, vaši identifikacijski podaci bit će pohranjeni tijekom razdoblja u kojem se takve mjere primjenjuju i tri mjeseca nakon isteka tog razdoblja.

Lokacija centara za smještaj žrtava nasilja u obitelji i trgovine ljudima tajna je.

Ako pravosudna tijela tijekom kaznene istrage i tijekom sudskog postupka ocijene da zbog informacija koje pružite ili zbog drugih razloga vaša privatnost ili vaše dostojanstvo mogu biti narušeni, na vlastitu inicijativu ili na vaš zahtjev mogu poduzeti izvjestan broj mjera za zaštitu vaše povjerljivosti i privatnosti, kao što su:

zaštita pojedinosti vašeg identiteta,

saslušanje audiovizualnim sredstvima, uz prikrivanje vašeg lica i izobličjenje vašega glasa, bez potrebe za vašim prisustvom, u slučaju da ostale mjere nisu dovoljne,

isključivanje javnosti s rasprave tijekom vašeg ispitivanja.

Osim toga, sud tijekom sudskog postupka može zabraniti bilo kakvo objavljivanje tekstova, crteža, fotografija ili slika na temelju kojih bi se mogao otkriti vaš identitet.

Sud može isključiti javnost s rasprave ako bi javno saslušanje moglo utjecati na vaše dostojanstvo ili na vašu privatnost.

Moram li prijaviti kazneno djelo kako bi mi se pružila potpora za žrtve?

Ne morate podnijeti kaznenu prijavu tijelima kaznenog progona kako biste imali pristup informacijama, potpori i zaštiti koje se pružaju žrtvama kaznenih djela.

Osobna zaštita za slučaj da sam u opasnosti

Koje su vrste zaštite dostupne?

Tijekom kaznene istrage i tijekom sudskog postupka imate pravo na zaštitne mjere ako pravosudna tijela ocijene da biste mogli biti u opasnosti.

Vrlo je važno znati da, ako pravosudna tijela ocijene da biste zbog informacija koje pružate ili zbog drugih razloga mogli biti u opasnosti, na vaš zahtjev ili na vlastitu inicijativu mogu poduzeti određene mjere kako bi osigurala vašu zaštitu, kao što su:

pružanje usluga nadzora ili zaštite vašeg doma ili privremenog smještaja,

pružanje usluga pratnje i zaštite vas ili članova vaše obitelji tijekom putovanja,

zaštita pojedinosti vašeg identiteta (osobni podaci mogu se izostaviti iz spisa kako bi se zaštitio vaš identitet navođenjem da su te informacije tajne),

razgovor/saslušanje audiovizualnim sredstvima, uz prikrivanje vašeg lica i izobličjenje vašega glasa, bez potrebe za vašom prisutnošću, ako druge mjere nisu dovoljne (na taj se način ne morate pojaviti pred policijskim službenikom, tužiteljem ili sucem i nećete biti na istom mjestu kao i počinitelj kaznenog djela), isključivanje javnosti s rasprave tijekom vašeg ispitivanja.

Osim toga, sud tijekom sudskog postupka može zabraniti bilo kakvo objavljivanje tekstova, crteža, fotografija ili slika na temelju kojih bi se mogao otkriti vaš identitet.

Nadalje, ako ste svjedok u kaznenom postupku ili, čak i ako niste uključeni u postupak, pružate informacije koje pravosudnim tijelima pomažu riješiti predmete povezane s teškim kaznenim djelima ili spriječiti nastanak znatne štete, od policijskog službenika ili tužitelja koji provodi istražni postupak možete zatražiti da vas uključi u program zaštite svjedoka. Taj program uključuje niz mjera, kao što su:

tajni identitet, uključujući sudjelovanje na raspravama uz prikrivanje vašeg lica i izobličjenje vašega glasa,

policijska zaštita vašeg doma i policijska pratnja kada odlazite dati izvješće tijelima kaznenog progona,

premještaj,

promjena identiteta, uključujući promjenu izgleda ako je to potrebno.

Ako se uključite u program zaštite svjedoka, moći ćete dobiti dodatnu pomoć, kao što je:

ponovno uključivanje u drugačiju društvenu okolinu,

stjecanje novih profesionalnih kvalifikacija,

novi posao,

financijska pomoć do pronalaska novog posla.

Ako je to potrebno, i vaši srodnici u prvom stupnju (primjerice vaša djeca i roditelji) i vaš bračni drug mogu se uključiti u program zaštite svjedoka.

Ako se tijekom kaznene istrage niste uključili u program zaštite svjedoka, možete sudu podnijeti zahtjev za uključanjem.

Ovisno o vrsti kaznenog djela, dostupna je dodatna zaštita:

ako ste žrtva nasilja u obitelji, možete od policije zatražiti da odmah udalji počinitelja iz zajedničkog doma privremenom zabranom prilaska, koja će ostati na snazi dok sud ne donese odluku o zabrani prilaska. Alternativno, vi kao žrtva možete biti smješteni u centar za žrtve nasilja u obitelji. Takav smještaj dostupan je samo u hitnim slučajevima ili uz odobrenje uprave centra. Jednom kad ste primljeni u centar, možete dobiti besplatan smještaj, hranu, liječničku skrb, psihološko savjetovanje i pravnu pomoć,

ako ste žrtva trgovine ljudima, možete biti smješteni u centar za zaštitu žrtava. U skladu sa zakonom, smještaj je dostupan u razdoblju od najviše 90 dana, no sud vam može produljiti boravak do kraja postupka. Sudska ročišta u predmetima trgovine djecom privatna su. Nadalje, maloljetne osobe mlađe od 14 godina u takvim će slučajevima biti saslušane u prisustvu psihologa i predstavnika Glavne uprave za socijalni rad i zaštitu djece.

Ako vjerujete da ste u opasnosti, trebali biste o tome obavijestiti policijskog službenika, tužitelja ili suca i pružiti što više informacija.

Prethodno navedene mjere dostupne su i u fazi kaznene istrage i tijekom sudskog postupka.

Tko mi može ponuditi zaštitu?

Zaštitit će vas rumunjska policija.

Hoće li netko obraditi moj predmet kako bi utvrdio prijeti li mi još opasnost od počinitelja?

Kako bi se izbjegla sekundarna viktimizacija, bit ćete podvrgnuti procjeni u najkraćem mogućem roku nakon identifikacije tako da se broj izvjava i liječničkih /psiholoških/socijalnih procjena svede na najmanju moguću mjeru.

Odjeli za potporu žrtvama / pružatelji usluga za potporu žrtvama pružit će vam savjete o rizicima od zastrašivanja i odmazde. S ciljem izbjegavanja rizika od zastrašivanja i odmazde možete biti privremeno smješteni u smještajne centre.

Ako ste po zaključenju kaznenog postupka još u opasnosti, pravosudna tijela razmotrit će trebate li još biti uključeni u program zaštite svjedoka, osim ako ste već uključeni u takav program.

Ako ste žrtva trgovine ljudima, nasilja u bliskim odnosima, organiziranog kriminala, terorizma ili drugih kategorija kaznenih djela, za vas će se smatrati da ste ranjiva žrtva i primiti ćete zaštitu za svjedoke kojima se prijeti ili ranjive svjedoke predviđenu zakonom.

Hoće li netko obraditi moj predmet kako bi utvrdio jesam li dodatno ugrožen/ugrožena zbog sustava kaznenog pravosuđa (tijekom istražnog i sudskog postupka)?

Da, vaš se predmet može obraditi. Primjerice, ako ste žrtva određenih kategorija kaznenih djela (nasilje u obitelji, silovanje, spolno zlostavljanje itd.), na vaš zahtjev saslušat će vas samo osoba istog spola.

Drugi razgovor sa žrtvom održat će se samo ako je to nužno potrebno za kazneni postupak kako bi se izbjeglo nanošenje dodatne štete.

Kako bi se izbjegla sekundarna viktimizacija žrtve uzrokovana opetovanim ispitivanjem od strane pravosudnih tijela, oštećena strana prema zakonima o kaznenom postupku mora odmah biti saslušana ili, ako to nije moguće, nakon što je podnijela prijavu, bez nepotrebnog odgađanja.

Žrtvama kaznenih djela na raspolaganju su zasebne čekaonice na sudu.

Kakva je zaštita dostupna za osobito ranjive žrtve?

Ako ste ranjiva žrtva, možete imati koristi od zaštitnih mjera prethodno navedenih u odgovorima na pitanja o zaštiti svjedoka.

Maloljetnik sam – imam li posebna prava?

Ako ste dijete i ako ste bili žrtva iskorištavanja, nasilja, zlostavljanja, nemara, lošeg postupanja ili bilo kojeg drugog kaznenog djela, svatko, uključujući vas, to kazneno djelo može prijaviti policiji.

Maloljetne osobe od početka se smatraju ranjivim žrtvama i tijela bi vas trebala obavijestiti o zaštitnim mjerama koje su vam dostupne.

Djeca žrtve nasilja bit će podvrgnuta procjeni i bit će im pružena potpora i zaštita na temelju zakona od strane specijaliziranih odjela Glavne uprave za socijalni rad i zaštitu djece, koje su odgovorne za intervencije u slučajevima zlostavljanja, nemara, trgovine, migracija i repatrijacije.

Maloljetnici pomoć mogu primiti od Nacionalnog tijela za zaštitu prava djece i posvajanje.

Zlostavljano ili zanemareno dijete ili dijete koje je doživjelo bilo koji oblik nasilja može biti privremeno smješteno u drugu obitelj, kod udomitelja ili u poseban centar, kao hitna mjera.

Ako ste pozvani da se pojavite pred tijelima kaznenog progona i mlađi ste od 14 godina, uz vas mora biti roditelj ili skrbnik. Ako su i vaši roditelji ili skrbnici uključeni u kazneni postupak ili im može biti u interesu da utječu na vašu izvjavu, razgovor će se odvijati u prisutnosti srodnika ili druge osobe koju imenuje policijski službenik / tužitelj / sudac.

Osim toga, pravosudna tijela mogu odlučiti da bi vam tijekom razgovora trebao pomoći psiholog. Možete od pravosudnih tijela zatražiti pomoć u vezi s time.

Razgovor se mora snimati. Ako to nije moguće, to mora biti navedeno u vašoj izvjavi uz navođenje razloga.

Može vas saslušati ista osoba u posebno projektiranim/prilagođenim prostorijama, ako je to moguće.

U istražnom postupku određenih kategorija kaznenih djela razgovore može voditi osoba istog spola kao i žrtva. Uz vas može biti i osoba koju odaberete.

Tijekom postupka imate pravo na pravnog zastupnika. Ako nemate zastupnika, sud će vam pomoći da ga nađete. Ako vam vaša obitelj ne može priuštiti plaćanje usluga zastupnika, imate pravo na besplatnu pravnu pomoć.

U slučajevima kaznenih djela trgovine ljudima maloljetne osobe mlađe od 14 godina bit će saslušane u prisustvu barem jednog roditelja ili drugog pravnog zastupnika. Nadalje, moraju biti pozvani i psiholog i predstavnik Glavne uprave za socijalni rad i zaštitu djece.

Član moje obitelji izgubio je život kao žrtva kaznenog djela – koja su moja prava?

U tom ste slučaju vi žrtva kaznenog djela i imate pravo na sve usluge potpore i zaštite koje su prethodno navedene, uključujući informacije, psihološko savjetovanje, pravnu pomoć, upućivanje na usluge zdravstvene skrbi, usluge (ponovnog) uključivanja u društvo itd.

Bračni drug, dijete ili osoba koju je uzdržavala osoba koja je žrtva ubojstva i teškog ubojstva, kako je utvrđeno u člancima 188. i 189. Kaznenog zakona, kao i kaznenog djela počinjenog s namjerom koje je dovelo do njezine smrti, ima pravo na besplatnu pravnu pomoć i novčanu naknadu od države.

Besplatna pravna pomoć dostupna je i za druge kategorije kaznenih djela ako mjesečni prihodi žrtve po članu obitelji nisu viši od iznosa nacionalne osnovne bruto minimalne plaće koji je određen za godinu u kojoj je podnesen zahtjev za besplatnu pravnu pomoć.

Član moje obitelji žrtva je kaznenog djela – koja su moja prava?

Vidjeti prethodno navedeno.

Mogu li pristupiti uslugama mirenja? Koji su uvjeti? Prijeti li mi opasnost tijekom mirenja?

Mirenje je moguće u slučaju kaznenih djela koja se smatraju manje ozbiljnima na temelju Kaznenog zakona. Taj se postupak može primijeniti samo ako u njemu pristanete sudjelovati i vi i počinitelj kaznenog djela. Tijekom postupka mirenja bit ćete pozvani na niz sastanaka s počiniteljem kaznenog djela kako bi se utvrdilo postoji li mogućnost pomirenja. Sastanke će voditi izmiritelj. Ako ste na kraju postupka mirenja postigli sporazum s počiniteljem, možete povući svoju kaznenu prijavu i predmet će biti zaključen. Ako postupak mirenja ne bude uspješan, kazneni postupak nastaviti će se kao da se mirenje nikad nije ni dogodilo.

Gdje mogu pronaći zakon u kojem su navedena moja prava?

Zakon br. 135/2010 o Zakonu o kaznenom postupku, kako je izmijenjen (*Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală*)

Zakon br. 678/2001 o sprečavanju i suzbijanju trgovine ljudima, kako je izmijenjen (*Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane*)

Odluka Vlade br. 1216/2001 o odobrenju Nacionalnog akcijskog plana za suzbijanje trgovine ljudima (*Hotărârea de Guvern nr. 1216/2001 privind aprobarea Planului național de acțiune pentru combaterea traficului de ființe umane*)

Zakon br. 211/2004 o određenim mjerama za zaštitu žrtava kaznenih djela, kako je izmijenjen (*Legea 211/2004 privind unele măsuri pentru asigurarea protecției victimelor infracțiunilor*)

Odluka Vlade br. 1238 od 10. listopada 2007. o odobrenju posebnih nacionalnih standarda za usluge specijalizirane pomoći žrtvama trgovine ljudima (*Hotărârea Guvernului nr. 1238 din 10 octombrie 2007 pentru aprobarea Standardelor naționale specifice pentru serviciile specializate de asistență a victimelor traficului de persoane*)

Zakon br. 217/2003 o sprečavanju i suzbijanju nasilja u obitelji, kako je izmijenjen (*Legea 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie*)

Zakon br. 272/2004 o zaštiti i promicanju prava djece, kako je izmijenjen (*Legea 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului*)

Zakon br. 682/2002 o zaštiti svjedoka, kako je izmijenjen (*Legea 682/2002 privind protecția martorilor*)

Zakon br. 192/2006 o mirenju i organizaciji profesije izmiritelja, kako je izmijenjen (*Legea 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator*)
Posljednji put ažurirano: 04/02/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

2 - Prijavlivanje kaznenog djela i moja prava tijekom istražnog ili sudskog postupka **Kako mogu prijaviti kazneno djelo?**

Ako ste žrtva kaznenog djela, možete ga prijaviti policiji (ili javnom tužitelju) usmeno ili pisanim putem. Možete zatražiti da kazneno djelo umjesto vas prijavi druga osoba, ali u tom slučaju toj osobi trebate dati pisanu punomoć. Pisana i potpisana punomoć priložit će se spisu predmeta.

Kazneno djelo može prijaviti jedan bračni drug u ime drugog bračnog druga ili punoljetno dijete u ime roditelja. Ako kazneno djelo prijavi dijete koje je još uvijek maloljetno, prijavu u njegovo ime može podnijeti njegov zastupnik ili ona može biti podnesena uz pristanak njegova zastupnika.

Ako kazneno djelo odlučite prijaviti usmeno, morate to učiniti u policijskoj postaji. Policijski službenik koji zaprima vašu prijavu unijet će je u zapisnik i zamoliti vas da je potpišete. Pisane prijave isto tako moraju biti potpisane.

Vaša prijava mora sadržavati vaše ime, zanimanje, kućnu adresu i detaljan opis onoga što se dogodilo. Ako znate tko je počinitelj kaznenog djela, morate navesti sve informacije koje imate o njemu, kao i sve dokaze povezane s incidentom. Tijekom istražnog postupka kaznenog djela možete navesti i dodatne informacije o predmetu.

Ako ne govorite ili ne razumijete rumunjski jezik, prijavu možete podnijeti na jeziku koji razumijete, a pravosuđe će je tijelo dati prevesti. U tom slučaju možete zatražiti da se pozivi koje primete izdaju na jeziku koji razumijete.

Ako ste žrtva nasilja u obitelji, možete zatražiti da policija izda privremeni nalog za zaštitu ili da nadležni sud izda nalog za zaštitu. To znači da morate ispuniti standardni zahtjev koji se podnosi okružnom sudu (*judecătoria*) prema mjestu vašeg boravišta. Zahtjev možete podnijeti osobno ili ga, uz vaš pristanak, može podnijeti službenik socijalne službe koji se bavi nasiljem u obitelji ili javni tužitelj ili policijski službenik.

Kako mogu saznati u kojoj je fazi moj predmet?

Policijska će tijela nakon vaše prijave predmet proslijediti javnom tužitelju, gdje će mu se dodijeliti jedinstveni broj.

Nakon što prijavite kazneno djelo možete provjeriti napredak vašeg predmeta podnošenjem pisanog zahtjeva u tu svrhu u kojem ćete navesti adresu u Rumunjskoj ili adresu e-pošte ili adresu za elektroničku razmjenu poruka na koju bi tijela trebala poslati informacije.

Ako tužitelj odluči da će pokrenuti postupak pred sudom, tijekom sudskog postupka imate pravo pregledati spis u prostorijama suda. Osim toga, bit ćete pozvani da se pojavite pred sudom.

Imam li pravo na pravnu pomoć (tijekom istražnog ili sudskog postupka)? Pod kojim uvjetima?

Ako ste oštećena strana, imate pravo na pravnu pomoć ili na zastupanje.

(a) Tijekom kaznenog postupka imate pravo na pomoć odvjetnika, kojeg birate sami i kojeg plaćate. Ako počinitelj kaznenog djela bude osuđen, od njega ćete moći ostvariti povrat troškova vašeg odvjetnika.

(b) Ako želite, uslugama zastupanja možete se koristiti tijekom kaznenog postupka, osim ako je vaša prisutnost obvezna ili ako tužitelj, sudac ili sud smatra da je potrebna, prema potrebi (npr. za saslušanje).

(c) Pravna pomoć tijekom kaznenog postupka u određenim se slučajevima može pružiti besplatno:

ako tužitelj ili sudac smatra da se ne možete sami pobrinuti za svoju obranu i ako nemate plaćenog odvjetnika

ako ste maloljetnik i još niste stekli punu pravnu sposobnost (na temelju braka ili sudske odluke)

na zahtjev, ako ste bili žrtva bilo kojeg od sljedećih kaznenih djela: pokušaja ubojstva i pokušaja teškog ubojstva, tjelesne ozljede, kaznenih djela s namjerom, kojima je žrtvi nanесena tjelesna ozljeda (značenje pojma tjelesna ozljeda definirano je u Kaznenom zakoniku), silovanja, spolnog nasilja, spolnog odnosa s maloljetnom osobom i spolnog zlostavljanja maloljetnika

na zahtjev, ako ste supružnik ili roditelj žrtve ubojstva, teškog ubojstva ili nekog drugog kaznenog djela s namjerom ili osoba koju je žrtva takvih kaznenih djela uzdržavala

na zahtjev, ako ste žrtva drugih kaznenih djela osim prethodno navedenih i ako vaš mjesečni dohodak po članu obitelji nije viši od bruto minimalne nacionalne plaće. Zahtjev za besplatnu pravnu pomoć potrebno je podnijeti pred sudom koji je nadležan prema mjestu vašeg boravišta.

U takvim vam je slučajevima besplatna pravna pomoć dostupna samo ako ste kazneno djelo prijavili policiji ili javnom tužitelju najviše 60 dana od dana kad je ono počinjeno ili, ako je primjenjivo, u roku od 60 dana od datuma kada ste saznali za kazneno djelo. Ako ne možete prijaviti kazneno djelo, rok od 60 dana teče od datuma na koji su prestale okolnosti koje su vas sprečavale u tome da ga prijavite.

Ako želite besplatnu pravnu pomoć, prema potrebi trebate podnijeti zahtjev tužitelju ili sudu, koji će poduzeti potrebne radnje. Besplatna pravna pomoć dostupna vam je do kraja kaznenog postupka.

Mogu li tražiti nadoknadu troškova (za sudjelovanje u istražnom/sudskom postupku)? Pod kojim uvjetima?

Možete zatražiti povrat sudskih troškova. Sud će odlučiti o tome za koji će vam dio troškova biti odobren povrat i tko će ih pokriti.

Ako kao oštećena strana ili građanskopravna stranka sudjelujete u postupku (ako je građanska tužba dopuštena) i ako optuženik bude proglašen krivim (čak i ako zbog određenih razloga ne bude osuđen na izdržavanje kazne), naložit će mu se da plati vaše sudske troškove.

Mogu li podnijeti žalbu ako je moj predmet zaključen izvan suda?

Ako javni tužitelj odluči zaključiti predmet bez pokretanja postupka pred sudom, žalbu protiv njegove odluke možete podnijeti najviše 20 dana nakon primitka primjerka takve odluke. Žalbu morate podnijeti vrhovnom tužitelju.

Ako vrhovni tužitelj odbaci vašu žalbu, protiv njegove odluke možete podnijeti žalbu sucu prethodnog vijeća nadležnog suda.

Mogu li se uključiti u suđenje?

U kazneni postupak možete se uključiti kako slijedi:

u svojstvu žrtve (oštećena strana)

Ako ste pretrpjeli ozljedu zbog kaznenog djela, u postupku možete sudjelovati kao žrtva i imate pravo na niz postupovnih prava navedenih u nastavku.

u svojstvu svjedoka

Ako u kaznenom postupku ne želite sudjelovati kao oštećena strana, o tome biste trebali obavijestiti pravosuđe tijelo zaduženo za vaš predmet, koje vas, ako smatra da je potrebno, ipak može pozvati na saslušanje u svojstvu svjedoka. Ako budete pozvani na saslušanje u svojstvu svjedoka, morate biti prisutni i navesti sve što znate o incidentu.

u svojstvu građanskopravne stranke

Ako želite zatražiti naknadu štete koja vam je nanесena zbog kaznenog djela, morate pokrenuti građansku tužbu na temelju koje postajete građanskopravna stranka u kaznenom postupku.

Sudske rasprave općenito su otvorene za javnost i na njima možete sudjelovati bez obzira na vašu ulogu u postupku. Međutim, sud može odlučiti da će rasprava biti zatvorena za javnost ako za tu odluku postoje dostatni razlozi. U tom ćete slučaju na raspravi moći sudjelovati samo ako ste oštećena strana ili građanskopravna stranka.

Vaša je prisutnost u sudnici obvezna samo ako budete pozvani na ispitivanje (npr. kao svjedok).

Koja je moja službena uloga u pravosudnom sustavu? Primjerice, jesam li ili mogu li odabrati da budem: žrtva, svjedok, građanskopravna stranka ili privatni tužitelj?

Ako ste žrtva kaznenog djela u pravosudnom sustavu možete imati jednu od sljedećih uloga:

Žrtva (oštećena strana)

Ako ste pretrpjeli ozljedu zbog kaznenog djela, u postupku možete sudjelovati kao žrtva i imate niz postupovnih prava navedenih u nastavku.

Građanskopravna stranka

Ako želite zatražiti naknadu štete koja vam je nanesena zbog kaznenog djela, možete pokrenuti građansku tužbu na temelju koje postajete građanskopravna stranka u kaznenom postupku.

Svjedok

Ako u kaznenom postupku ne želite sudjelovati kao oštećena strana, o tome biste trebali obavijestiti pravosudno tijelo zaduženo za vaš predmet, koje vas, ako smatra da je potrebno, ipak može pozvati na saslušanje u svojstvu svjedoka. U tom ćete slučaju biti pozvani na ispitivanje i od vas će se zatražiti da pružite detaljne informacije o incidentu. Vaša je prisutnost na ispitivanju obvezna kad god vas se pozove u tu svrhu.

Koja su moja prava i obveze u toj ulozi?

Ako sudjelujete u kaznenom postupku kao *oštećena strana/građanskopravna stranka*, imate niz postupovnih prava:

Tijekom kaznenog progona:

imate pravo tražiti naknadu bilo koje štete prouzročene kaznenim djelom. U tu svrhu morate postati građanskopravna stranka u kaznenom postupku ili podnijeti zasebnu građansku tužbu. Možete postati građanskopravna stranka u bilo kojem trenutku kaznene istrage.

Kako biste postali građanskopravna stranka u postupku, taj status morate usmeno zatražiti pred policijskim službenikom ili tužiteljem ili podnijeti pisani zahtjev policijskom službeniku ili tužitelju koji vodi predmet. U zahtjevu treba navesti koju naknadu tražite, razloge i povezane dokaze.

Tijekom prvog razgovora tužitelj ili policijski službenik obavijestit će vas da možete postati građanskopravna stranka u postupku.

imate pravo tražiti povrat sudskih troškova. Sud će odlučiti koji dio vaših troškova treba nadoknaditi i tko će ga nadoknaditi.

Ako kao oštećena strana ili građanskopravna stranka sudjelujete u postupku (ako je građanska tužba dopuštena) i ako optuženik bude proglašen krivim (čak i ako zbog određenih razloga ne bude osuđen na izdržavanje kazne), naložit će mu se da plati vaše sudske troškove.

imate pravo dobiti informacije o tijeku istrage i, ako tužitelj odluči da neće uputiti predmet sudu, presliku takve odluke. U tu ćete svrhu morati podnijeti zahtjev policijskom službeniku ili tužitelju koji vodi predmet te navesti adresu u Rumunjskoj, adresu e-pošte ili adresu elektroničkog dostavljača za primanje informacija. Ako tužitelj odluči da će uputiti predmet na suđenje, bit ćete pozvani na sud.

imate pravo na usluge tumačenja i prevođenja ako ne govorite niti razumijete rumunjski jezik. Ako ne govorite rumunjski jezik, tijekom kaznenog postupka bit će vam na raspolaganju usmeni prevoditelj, čijim ćete se uslugama koristiti besplatno.

tijekom cijelog kaznenog postupka imate pravo na pomoć odvjetnika. U određenim slučajevima (npr. ako tužitelj smatra da se ne možete sami braniti ili ste maloljetna osoba i još niste stekli punu pravnu sposobnost, ako ste žrtva određenih kaznenih djela, ako je vaš dohodak ispod određene granice itd. – vidjeti odgovor na prethodno pitanje), imate pravo na besplatnu pravnu pomoć.

imate pravo na usluge zastupanja tijekom kaznenog postupka, osim ako je vaša prisutnost obvezna ili ako tužitelj, sudac ili sud smatra da je potrebna, prema potrebi (npr. za saslušanje).

vi ili vaš odvjetnik možete pregledati spis. Međutim, pregled spisa odvijat će se u skladu s posebnim pravilima, koje će vam priopćiti tajništvo ureda tužitelja.

imate pravo na razgovor s policijom ili tužiteljem koji vodi predmet. Tijekom razgovora možete zatražiti da uz vas budu i pravni zastupnik, ako ga imate, i osoba koju odaberete za koju smatrate da bi njezina prisutnost na razgovoru mogla biti korisna. Pravosudno tijelo može odbiti vaš zahtjev samo iz opravdanih razloga.

Kada prijavite kazneno djelo koje je počinjeno protiv vas, pravosudno tijelo mora vas odmah saslušati. Ako to nije moguće, trebali biste biti saslušani što je prije moguće nakon prijave kaznenog djela.

Ako ste žrtva nasilja u obitelji, silovanja ili drugih vrsta spolnog nasilja, zlostavljanja maloljetnika, uznemiravanja, spolnog uznemiravanja te u svim drugim slučajevima u kojima trebate zaštititi svoju privatnost, možete zatražiti da vas sasluša osoba vašeg spola. Pravosudno tijelo može odbiti vaš zahtjev samo iz opravdanih razloga.

imate pravo podnijeti dokaze i sve druge zahtjeve povezane s rješavanjem predmeta. Možete to učiniti tijekom razgovora ili u odvojenoj prijavi koju podnosite pravosudnom tijelu zaduženom za vaš predmet.

ako je počinitelj pritvoren, a zatim pušten na slobodu, imate pravo biti obaviješteni o njegovu puštanju na slobodu. Tijekom prvog razgovora bit ćete obaviješteni o tom pravu i navest ćete želite li primiti obavijest o puštanju počinitelja kaznenog djela.

možete se žaliti na radnje poduzete u vezi s vašim predmetom. Žalbu biste trebali podnijeti tužitelju zaduženom za predmet ako je radnju izvršio policijski službenik ili vrhovnom tužitelju ako je radnju izvršio tužitelj zadužen za vaš predmet.

Ako se žalite protiv odluke tužitelja o zaključenju kaznenog predmeta i vaša je žalba odbijena, možete podnijeti žalbu protiv te odluke suda prethodnog vijeća.

Tijekom suđenja:

imate pravo tražiti naknadu bilo koje štete prouzročene kaznenim djelom. U tu svrhu morate postati građanskopravna stranka u kaznenom postupku ili podnijeti zasebnu građansku tužbu.

Ako ste sudjelovali u kaznenoj istrazi kao građanskopravna stranka, možete zadržati isti status tijekom suđenja.

Ako u kaznenoj istrazi niste sudjelovali kao građanskopravna stranka, u sudskom postupku možete postati građanskopravna stranka prije početka istrage.

Kada budete pozvani na prvu sudsku raspravu, o tome ćete biti obaviješteni.

Možete zatražiti da postanete građanskopravna stranka u sudskom postupku usmeno pred sudom ili podnijeti pisani zahtjev u tu svrhu. U zahtjevu je potrebno navesti iznos naknade koji tražite, razloge te povezane dokaze.

imate pravo tražiti povrat sudskih troškova. Sud će odlučiti koji dio vaših troškova treba nadoknaditi i tko će ga nadoknaditi.

Ako kao oštećena strana ili građanskopravna stranka sudjelujete u postupku (ako je građanska tužba dopuštena) i ako optuženik bude proglašen krivim (čak i ako zbog određenih razloga ne bude osuđen na izdržavanje kazne), naložit će mu se da plati vaše sudske troškove.

imate pravo na usluge tumačenja i prevođenja ako ne govorite niti razumijete rumunjski jezik. Ako ne govorite rumunjski jezik, tijekom kaznenog postupka bit će vam na raspolaganju usmeni prevoditelj, čijim ćete se uslugama koristiti besplatno.

tijekom cijelog kaznenog postupka imate pravo na pomoć odvjetnika. U određenim slučajevima (npr. ako tužitelj smatra da se ne možete sami braniti ili ste maloljetna osoba i još niste stekli punu pravnu sposobnost, ako ste žrtva određenih kaznenih djela, ako je vaš dohodak ispod određene granice itd. – vidjeti odgovor na prethodno pitanje), imate pravo na besplatnu pravnu pomoć.

imate pravo na usluge zastupanja tijekom kaznenog postupka, osim ako je vaša prisutnost obvezna ili ako tužitelj, sudac ili sud smatra da je potrebna, prema potrebi (npr. za saslušanje).

vi ili vaš odvjetnik možete pregledati spis. Međutim, pregled spisa odvijat će se u skladu s posebnim pravilima, koje će vam priopćiti tajništvo suda.

imate pravo na saslušanje tijekom sudskog postupka. Sud će vas pozvati da se pojavite na raspravi i postaviti će vam se pitanja povezana s kaznenim djelom. Trebat će vam navesti i sve čega se sjećate o incidentu.

imate pravo postavljati pitanja optuženiku, svjedocima i stručnjacima tijekom njihova saslušanja.

imate pravo ulagati prigovore i donositi zaključke o kaznenim stvarima u predmetu.

imate pravo podnijeti dokaze i sve druge zahtjeve povezane s rješavanjem predmeta.

ako je počinitelj pritvoren ili osuđen na kaznu zatvora, a zatim pušten na slobodu, imate pravo biti obaviješteni o njegovu puštanju na slobodu. Ako u prvom razgovoru tijekom kaznenog progona, kada ste obaviješteni o tom pravu, niste zatražili da vas se obavijesti o puštanju počinitelja kaznenog djela, možete to zatražiti tijekom suđenja, usmeno od suda ili pisanim putem.

ako je odluka dostupna, o njoj ćete biti obaviješteni i imate pravo na žalbu.

Oštećena strana ili građanskopravna stranka ili svjedok u kaznenom postupku ima niz obveza koje proizlaze iz potrebe sudskih tijela da saznaju istinu u predmetu i da počinitelj kaznenog djela snosi odgovornost:

obvezu pojavljivanja pred policijskim službenikom, tužiteljem ili sucem kad god je pozvana dati izjavu.

obvezu prijavljivanja svega što zna u vezi s incidentom. Treba imati na umu da zbog pogrešnog prikazivanja činjenica pred sudskim tijelima možete biti optuženi i osuđeni za davanje lažnog iskaza. Kao bračni drug ili bliski srodnik osumnjičenika/optuženika možete odbiti dati izjave. Možete odbiti odgovoriti i ako se pitanja odnose na poslovnu tajnu koju morate čuvati, ako je to pravno obvezujuće za pravosudna tijela.

obvezu obavješćavanja pravosudnih tijela o svakoj promjeni adrese kako bi vas mogli zvati i poslati vam sve buduće obavijesti o postupku.

morate pokazati građansko ponašanje i poštovati ozbiljnost sudskog postupka. U suprotnom sud može naložiti da vas se udalji iz sudnice.

Tijekom kaznenog progona i tijekom sudskog postupka imate pravo na zaštitne mjere ako sudska tijela smatraju da biste mogli biti u opasnosti ili ako ste žrtva određenih kaznenih djela koja mogu utjecati na vašu privatnost ili vaše dostojanstvo.

Važno je znati da, ako sudska tijela ocijene da biste zbog informacija koje pružate ili zbog drugih razloga mogli biti u opasnosti ili da bi one mogle utjecati na vašu privatnost ili vaše dostojanstvo, na vaš zahtjev ili na vlastitu inicijativu (*ex officio*) mogu poduzeti određene mjere kako bi osigurala vašu zaštitu, kao što su:

pružanje usluga nadzora ili osiguranja vašeg doma ili privremenog smještaja

pružanje usluga pratnje i zaštite vama ili članovima vaše obitelji tijekom putovanja

zaštita pojedinosti vašeg identiteta

saslušanje audiovizualnim putem, uz izobličene vašeg glasa i lika, bez potrebe za vašom prisutnošću, ako druge mjere nisu dovoljne

zatvaranje ročišta suda za javnost tijekom vašeg ispitivanja.

Ako sudac ocijeni da je to bitno za vašu zaštitu tijekom sudskog postupka, može odlučiti da saslušanje bude zatvoreno za javnost Isto tako možete od suca zatražiti da saslušanje bude zatvoreno za javnost.

Osim toga, sud tijekom sudskog postupka može zabraniti bilo kakvo objavljivanje tekstova, crteža, fotografija ili slika na temelju kojih bi se mogao otkriti vaš identitet.

Ako ste *svjedok*, imate pravo i na druge posebne načine zaštite svjedoka. Ako smatrate da ste u opasnosti, trebali biste obavijestiti policijskog službenika, tužitelja ili suca i pružiti što više informacija.

Mogu li dati izjavu tijekom suđenja ili izvesti dokaze? Pod kojim uvjetima?

Da. Ako ste odabrali sudjelovati u suđenju, tužitelj / policijski službenik i sudac mogu vas saslušati kao oštećenu stranu ili kao građanskopravnu stranku.

Tužitelj ili policijski službenik pozvat će vas da budete prisutni u prostorijama ureda policije / tužitelja kako bi se s vama obavio razgovor, a tijekom suđenja bit ćete pozvani na saslušanje u postupku.

Koje ću informacije dobiti tijekom suđenja?

Tijekom kaznenog progona možete primiti informacije o napretku predmeta i primjerak odluke tužitelja o tome koliko je preporučljivo da se predmet uputi na sud. Za to ćete morati podnijeti zahtjev policijskom službeniku ili tužitelju zaduženom za vaš predmet te navesti adresu u Rumunjskoj, adresu e-pošte ili adresu za elektroničku razmjenu poruka kako biste primili informacije.

Tijekom suđenja bit ćete pozvani na prvu raspravu i dobiti obavijest da možete postati građanskopravna stranka u postupku. Za sljedeće rasprave nećete primiti dodatne pozive. Ako dolazite na rasprave ili pregledavate spis, bit ćete obaviješteni o napretku predmeta i datumima sljedećih rasprava. Međutim, primit ćete poziv svaki put kada će vas se morati ispitati.

Kad presuda bude donesena, dostavit će vam se njezin primjerak.

Ako ne razumijete rumunjski jezik, zapisnik presude (izvješće o presudi suda bez detaljnog obrazloženja) dostavit će vam se na jeziku koji razumijete.

Obrazloženje će vam biti dostavljeno na rumunjskom jeziku te ćete možda morati iskoristiti dostupne usluge prevođenja.

Hoću li imati pristup sudskim spisima?

Da, vi ili vaš odvjetnik možete pregledati spis. Kako biste to učinili, trebate otići u tajništvo ureda tužitelja ili suda u kojem se nalazi vaš spis i podnijeti zahtjev. Međutim, pregled spisa odvijat će se u skladu s posebnim pravilima, koje će vam priopćiti tajništvo.

Imate pravo primiti informacije o uvjetima i postupku za uključivanje u program zaštite svjedoka.

Posljednji put ažurirano: 04/02/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

3 - Moja prava nakon suđenja

Mogu li podnijeti žalbu protiv presude?

Suđenje se zaključuje sudskom odlukom (presudom), koja može dovesti do: izricanja osuđujuće ili oslobađajuće presude optuženiku, oslobađanja od izricanja presude ili njezine odgode ili prekida kaznenog postupka. Odluka će se objaviti na javnoj sudskoj raspravi. Ako ste u suđenju sudjelovali u svojstvu žrtve i/ili građanskopravne stranke, poštom ćete primiti primjerak sudske odluke.

Ako niste zadovoljni sudskom odlukom, imate pravo na žalbu protiv nje. Žalbu možete podnijeti samo ako ste u sudskom postupku sudjelovali u svojstvu žrtve ili građanskopravne stranke.

Žalbu možete podnijeti i u svojstvu svjedoka, ali samo u odnosu na povrat sudskih troškova i odštetu na koje imate pravo.

Ako ste žrtva ili građanskopravna stranka, rok za podnošenje žalbe deset je dana nakon zaprimanja preslike zapisnika odluke.

Ako ste sudjelovali u svojstvu svjedoka, žalbu možete podnijeti odmah nakon što je donesena odluka o sudskim troškovima i odšteti, ali najkasnije deset dana nakon presude na temelju koje je zaključen predmet ili nakon obavijesti o odluci o sudskim troškovima ili odšteti, ovisno o slučaju.

Žalba mora biti u pisanom obliku i mora biti potpisana. Žalba se podnosi istom sudu koji je donio pobijanu odluku.

Nakon što sud zaprimi žalbu proslijedit će je višem sudu nadležnom za njezino rješavanje. Primjerak odluke suda uključivat će informacije o tome gdje i kada možete podnijeti žalbu.

Koja su moja prava nakon izricanja presude?

Presuda će stupiti na snagu nakon što se iscrpe sve mogućnosti za žalbu. Nakon što presuda stupi na snagu vaša je uloga u postupku završena. Ako ste tijekom postupka uključeni u poseban program zaštite svjedoka, možete se i dalje koristiti uslugama tog programa sve dok sud ne donese odluku da više niste u opasnosti.

Imam li pravo na potporu ili zaštitu nakon suđenja? Koliko dugo?

Neke se mjere potpore dodjeljuju tijekom suđenja ili na određeno vrijeme, dok se druge dodjeljuju na temelju posebnih potreba žrtve.

Besplatna pravna pomoć žrtvama kaznenih djela odobrava se tijekom cijelog suđenja.

Ako ste žrtva trgovine ljudima, možete iskoristiti razdoblje za oporavak i razmišljanje u trajanju do 90 dana, tijekom kojeg imate pravo na psihološko savjetovanje, medicinsku i socijalnu pomoć, lijekove, hranu i, na zahtjev, smještaj u sigurnoj kući, a bit ćete obaviješteni i o primjenjivim sudskim i upravnim postupcima.

Ako ste stranac za kojeg postoje ozbiljni razlozi za pretpostavku da ste bili žrtva trgovine ljudima, imate pravo na oporavak i razmišljanje u razdoblju do 90 dana, tijekom kojeg vam se, na zahtjev pravosudnog tijela, izdaje dozvola za ostanak na državnom području Rumunjske te možete biti smješteni u namjenske objekte. Može vam se odobriti i privremena dozvola boravka na rumunjskom državnom području tijekom ili nakon razdoblja dodijeljenog za oporavak.

U slučaju žrtava nasilja u obitelji nalog za zaštitu izdaje se na najviše šest mjeseci.

Kad je riječ o svjedoku uključenom u program zaštite svjedoka, zaštitna se mjera može primjenjivati i nakon završetka suđenja, ali kad suđenje završi, preispitat će se program zaštite kako bi ga se prilagodilo novoj situaciji. O trajanju takve zaštite odlučit će sud.

Koje ću informacije dobiti u slučaju da je počinitelj osuđen?

Ako počinitelj bude osuđen, možete imati pristup sljedećim kategorijama informacija: vrsti i trajanju kazne (presuda se donosi na javnoj sjednici i dostavit će vam se naknadno), informacijama u slučaju bijega, puštanju pod bilo kojim uvjetima ako zatražite takve informacije.

Hoću li biti obaviješten o puštanju počinitelja na slobodu (uključujući prijevremeno puštanje na slobodu ili uvjetnu slobodu) ili njegovu bijegu iz zatvora?

Da, bit ćete obaviješteni o puštanju počinitelja kaznenog djela na slobodu ili njegovu bijegu iz zatvora ako ste to naveli kad su to od vas zatražila pravosudna tijela. Vidjeti prethodni odgovor.

Hoću li biti uključen u odluke o puštanju na slobodu ili uvjetnom otpustu? Primjerice, mogu li dati izjavu ili podnijeti žalbu?

Vaša uloga u kaznenom postupku završit će kad sudska odluka (kojom se optuženiku izriče osuđujuća ili oslobađajuća presuda, oslobađa ga se od izricanja presude ili se ona odgađa ili se kazneni postupak prekida) postane pravomoćna.

Nećete biti uključeni u postupak puštanja ili uvjetnog puštanja počinitelja kaznenog djela na slobodu.

Posljednji put ažurirano: 04/02/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

4 - Naknada

Koji je postupak za traženje odštete od počinitelja? (npr. sudski postupak, privatna tužba, adhezijski postupak)

Odštetu od počinitelja kaznenog djela možete zatražiti tako da postanete građanskopravna stranka u kaznenom postupku. To biste trebali poduzeti prije početka izvođenja dokaza. Pravosudna tijela moraju vas obavijestiti o tom pravu. Građansku tužbu u kaznenom postupku možete podnijeti usmenim ili pisanim putem. Međutim, morate navesti traženu naknadu štete, razloge i dokaze na kojima se temelji vaš zahtjev.

Taj se zahtjev može podnijeti uredu tužitelja ili sudu koji će razmatrati meritum predmeta.

Presuda suda uključivat će i odštetu koju je sud izrekao protiv počinitelja kaznenog djela.

Ako niste građanskopravna stranka u kaznenom postupku, ipak postoji mogućnost da podnesete zasebnu tužbu građanskom sudu kako biste zatražili odštetu.

Sud je naredio počinitelju da mi plati odštetu/naknadu. Kako mogu biti siguran da će počinitelj platiti odštetu/naknadu?

Sve dok postoji presuda kojom se počinitelju kaznenog djela nalaže da plati odštetu, on to mora učiniti, a vi ne morate poduzimati daljnje korake. Ako počinitelj kaznenog djela ne izvrši tu obvezu plaćanja, možete zatražiti izvršenje presude.

Kako biste to učinili, sudskom izvršitelju morate dostaviti presudu kojom vam je dodijeljena naknada. Sudski izvršitelj poduzet će radnje potrebne za izvršenje sudske odluke i objasniti vam sljedeće korake.

Ako počinitelj ne plati, može li mi država isplatiti predujam odštete/naknade? Pod kojim uvjetima?

Država vam može isplatiti naknadu pod određenim uvjetima.

Ako je počinitelj kaznenog djela nesolventan ili je nestao, država vam može isplatiti naknadu ako podnesete zahtjev za financijsku naknadu. Zahtjev biste trebali podnijeti u roku od jedne godine. Datum na koji taj rok počinje teći ovisi o rješenju koje su naložila pravosudna tijela.

Ako je počinitelj kaznenog djela nepoznat, zahtjev za financijsku naknadu trebali biste podnijeti u roku od tri godine od počinjenja kaznenog djela, osim ako ste od osiguranja primili punu naknadu.

Možete podnijeti zahtjev za isplatu predujma financijske naknade. U tu svrhu prvo trebate podnijeti zahtjev za financijsku naknadu kako je prethodno navedeno. Isplatu predujma možete zatražiti u zahtjevu za financijsku naknadu ili u roku od 30 dana nakon toga. Pravo na isplatu predujma imate ako ste u teškoj financijskoj situaciji.

Ako je vaš zahtjev za odštetu/naknadu odbijen, morate vratiti iznos primljenog predujma. Zahtjev za financijsku naknadu trebalo bi podnijeti sudu nadležnom prema mjestu vašeg boravišta.

Imam li pravo na odštetu od države?

Da. Vidjeti prethodni odgovor.

Imam li pravo na naknadu u slučaju da počinitelj ne bude osuđen?

Ako vam kazneni sud ne dodijeli naknadu, možete podnijeti zasebnu tužbu građanskom sudu kako biste zatražili odštetu.

Ako kazneni sud odluči da nije počinjeno kazneno djelo ili da ga nije počinila osoba protiv koje ste podnijeli tužbu, nećete imati pravo na odštetu/naknadu na kaznenom sudu ni u zasebnoj tužbi na građanskom sudu jer presuda kaznenog suda stječe svojstvo pravomoćno presuđene stvari pred građanskim sudom. Ako niste građanskopravna stranka u kaznenom postupku, tijekom kaznenog postupka ili čak nakon njega možete podnijeti zasebnu tužbu građanskom sudu, podložno općim rokovima zastare.

Imam li pravo na hitnu isplatu u očekivanju odluke o zahtjevu za naknadu?

Da, pod određenim uvjetima možete podnijeti zahtjev za isplatu predujma financijske naknade. Vidjeti odgovor na pitanje o predujmu.

Posljednji put ažurirano: 04/02/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

5 - Moja prava na potporu i pomoć

Žrtva sam kaznenog djela. Kome se mogu obratiti za potporu i pomoć?

Možete se obratiti uredu Glavne uprave za socijalnu pomoć i zaštitu djece (**DGASPC – Direcția generală de asistență socială și protecția copilului**) prema mjestu prebivališta ili boravišta (tj. mjestu u kojem trenutačno živite) te izravno privatnom ili javnom pružatelju socijalnih usluga, a u tom slučaju pružatelj usluga mora pisanim putem obavijestiti relevantni ured Glavne uprave.

Možete se obratiti brojnim ustanovama, ovisno o kategoriji pod koju potpada vaš predmet.

Nacionalna agencija za ravnopravnost spolova (ANES – Agenția Națională pentru Egalitatea între Femei și Bărbați)

Ova agencija nudi razne vrste usluga, kao što su:

besplatna i anonimna telefonska linija za pomoć žrtvama nasilja u obitelji – pozivni centar dostupan 24 sata dnevno, sedam dana u tjednu – 0800 500 333
specijalizirane socijalne usluge u centrima za hitan prihvata žrtava nasilja u obitelji
pružanje savjeta, informacija i smjernica žrtvama nasilja u obitelji.

Podaci za kontakt:

Adresa: 5 Intrarea Camil Petrescu, 1. sektor, Bukurešt

Telefon: +40 21 313 0059

E-adresa: secretariat@anes.gov.ro

<http://www.anes.gov.ro/>

<http://anes.gov.ro/informatii-utile-pentru-victime/>

Nacionalna agencija za suzbijanje trgovine ljudima (ANITP – Agenția Națională împotriva Traficului de Persoane) u okviru Ministarstva unutarnjih poslova.

Mreža žalbenih sudova uključuje 15 regionalnih centara. Svaki je centar povezan sa žalbenim sudom.

Oni nude razne vrste usluga, kao što su:

telefonska linija za pomoć na kojoj građani 24 sata dnevno mogu dobiti informacije i obavijesti o svim potencijalnim slučajevima trgovine ljudima: HelpLine 0800 800 678 (besplatna telefonska linija) ili +40 21 313 3100 (za pozive iz inozemstva). Radno vrijeme: ponedjeljak – petak, od 8 do 16 sati
obavješćivanje relevantnih tijela o svim potencijalnim slučajevima trgovine ljudima
pružanje pomoći žrtvama u 15 regionalnih centara.

Podaci za kontakt:

Adresa: Ulica Ion Câmpineanu br. 20, 5. kat, 1. sektor, Bukurešt

Tel: +40 21 311 89 82 / 021 313 31 00

Faks: +40 21 319 01 83

E-adresa: anitp@mai.gov.ro

Internetske stranice: <https://anitp.mai.gov.ro/english/>

Nacionalna agencija za zapošljavanje (ANOFM – Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă) u okviru Ministarstva rada i socijalne pravde

ANOFM pruža stručne usluge zapošljavanja i osposobljavanja registriranim osobama koje traže posao, uključujući osobama koje su bile žrtve kaznenih djela, posebno žrtve trgovine ljudima.

Podaci za kontakt:

Ulica Apolodor br. 20-22, 4. sektor, Bukurešt, poštanski broj: 040305

Tel: +40 21 303 98 31

Telefaks: +40 21 303 98 38

E-adresa: anofm@anofm.ro

Internetske stranice: <https://www.anofm.ro/>

Glavni inspektorat rumunjske policije (IGPR – Inspectoratul General al Poliției Române)

Ima područne urede samo u graničnim pokrajinama i može pružiti potporu na zahtjev Nacionalne agencije za suzbijanje trgovine ljudima kako bi se žrtvama pomoglo da sudjeluju u određenim fazama kaznenog postupka.

Policija vas može obavijestiti o pravima koja imate kao žrtva.

Osim toga, specijalizirani odjeli Glavnog inspektorata mogu pružiti fizičku zaštitu tijekom postupka.

Nacionalno tijelo za zaštitu prava djece i posvajanje (ANPDCA – Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție) u okviru Ministarstva rada i socijalne pravde

ANPDCA je institucija odgovorna za praćenje primjene i provedbe propisa za zaštitu prava djece i posvojitelja, kao i za koordinaciju rada javnih ili privatnih pružatelja usluga u tom području.

Sustav zaštite djece decentraliziran je jer **DGASPC-ovi** ili Glavne uprave za socijalnu skrb i zaštitu djece (*Dirjeciile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului*) izvješćuju okružna vijeća ili lokalne općine u Bukureštu.

DGASPC-ovi pružaju različite usluge, kao što su: ocjenjivanje slučajeva nasilja nad djecom i pružanje/olakšavanje usluga na temelju plana, složeno ocjenjivanje za djecu s invaliditetom, složeno ocjenjivanje za druge osobe s invaliditetom, socijalna hitna pomoć, socijalna telefonska linija za pomoć, socijalne usluge za sprječavanje nasilja u obitelji i trgovine ljudima, specijalizirane socijalne usluge u različitim ustanovama.

Podaci za kontakt: <http://www.copii.ro/>

Nevladine organizacije

Nevladinim organizacijama u području trgovine ljudima možete pristupiti na sljedećim poveznicama:

📄 **Asociația de Dezvoltare a Practicilor Alternative pentru Reintegrare și Educație – ADPARE** (Udruženje za razvoj alternativnih praksi za reintegraciju i obrazovanje), Bukurešt

📄 **Fundația Ușă deschisă** – Zaklada otvorenih vrata, Bukurešt

📄 **Asociația Generație Tânără România** – (Udruženje mlađe generacije), Temišvar

📄 **Zaklada „People to People”** – Oradea: (e-adresa: 📧 office@people2people.ro)

📄 **Zaklada „Micu Bogdan”** – Brașov: (e-adresa: 📧 office@fundatiamicubogdan.ro)

Nevladinim organizacijama u području sprječavanja i suzbijanja nasilja u obitelji možete pristupiti na sljedećim poveznicama:

📄 **Udruženje TRANSCENA**

📄 **Udruženje ANAIS**

📄 **Zaklada PRETUIESTE VIATA**

📄 **Zaklada SENSIBLU**

📄 **Mreža za sprečavanje i borbu protiv nasilja nad ženama**

📄 **Rețeaua “Rupem tăcerea despre violența sexuală” (Prekidanje šutnje o seksualnom nasilju)**

📄 **Udruženje NECUVINTE**

📄 **Udruženje „Touched” Rumunjska**

U području zaštite prava djece:

Spasimo djecu (Salvați copiii)

Adresa: Intr. Ștefan Furtună 3, 1. sektor, Bukurešt, poštanski broj: 010899, Rumunjska

Tel: +40 21 316 61 76

📄 <https://www.salvaticopiii.ro/>;

Socijalne alternative (Alternative Sociale)

Șoseaua Nicolina 24, Bl. 949, prizemlje, poštanski broj: 700722, Iași

Broj telefona: +40 332 407 178

📄 <https://www.alternativesociale.ro/>

Dežurna telefonska linija za pomoć žrtvama

Osobe koje su pretrpjele ozljede zbog kaznenog djela mogu stupiti u kontakt s policijom pozivom na jedinstveni nacionalni pozivni broj za hitne slučajeve – 112.

Besplatna i anonimna telefonska linija namijenjena žrtvama nasilja u obitelji – pozivni centar dostupan 24 sata dnevno, sedam dana u tjednu – 0800 500 333.

Besplatna telefonska linija Nacionalne agencije za suzbijanje trgovine ljudima: 0800 800 678 – besplatna telefonska linija i 0040213133100 – za pozive iz inozemstva. Radno vrijeme: ponedjeljak – petak, od 8 do 16 sati.

Telefonska linija za pomoć djeci: 116111 (besplatni telefonski broj). Radno vrijeme: ponedjeljak – nedjelja: 08:00 – 00:00.

Je li potpora žrtvama besplatna?

U skladu s mjerodavnim rumunjskim pravom žrtve kaznenih djela imaju pravo na besplatnu zaštitu i pomoć.

Koje vrste potpore mogu primiti od državnih službi ili tijela?

Vidjeti odgovore na prethodna pitanja.

Posljednji put ažurirano: 04/02/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.